

การจัดทำความตกลงการค้าระหว่างสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา “Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP)”

ความเป็นมา : เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ คณะทำงานระดับสูง High Level Working Group on Jobs and Growth เสนอให้มีการจัดทำ TTIP เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนระหว่างสองฝั่งของมหาสมุทรแอตแลนติก ด้วย

- ๑) การลดหรือยกเลิก - อุปสรรคทางการค้าสินค้า บริการ และการลงทุน เช่น ภาษีศุลกากร และ tariff-rate quotas
 - มาตรการที่มีใช้ภาษีหลังจากสินค้าข้ามพรมแดน
- ๒) ส่งเสริม
 - ความสอดคล้องด้านระเบียบและมาตรฐาน
 - ส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนากฎระเบียบและหลักการของโลกที่มีความกังวลร่วมกัน และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเศรษฐกิจโลก

การจัดทำ TTIP : เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ นาย Karel De Gucht กรรมการธิการด้านการค้า คณะกรรมาธิการยุโรป ได้แจ้งว่า คณะมนตรียุโรปให้ความเห็นชอบให้คณะกรรมาธิการยุโรป จัดทำความตกลงการค้าระหว่างสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา “Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP)” โดยจะเริ่มเจรจารอบแรกระหว่างวันที่ ๘-๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ กรุงวอชิงตัน ดีซี^๑ คณะกรรมาธิการยุโรป จะเจรจาในนามสหภาพยุโรป และ USTR ในนามสหรัฐอเมริกา คาดว่าจะใช้เวลาเจรจาและสรุปผลประมาณ ๒-๓ ปี ทั้งนี้ ประธานาธิบดี Obama ได้แถลงในช่วง State of the Union เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ว่า ในเดือนมีนาคมฝ่ายบริหารจะแจ้งให้ Congress ทราบถึงความตั้งใจที่จะเริ่มเจรจาทันทีกับสหภาพยุโรป^๒

ตารางสรุปความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างสหภาพยุโรปกับสหรัฐฯ ปี ๒๕๕๕ เช่น :

๑. GDP รวมประมาณ เกือบ ๕๐ % ของ GDP โลก
๒. มีสัดส่วนมูลค่าการค้ารวม ๓๐ % ของการค้าโลก
๓. แต่ละวัน มีมูลค่าการค้าสินค้าและบริการ ระหว่างกันฝ่ายละประมาณ ๒ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ
๔. USA เป็นตลาดนำเข้าสินค้า EU ที่ใหญ่ที่สุด โดยนำเข้า ๒๖๔ พันล้านยูโร /ปี (หรือ ๑๗ % ที่ EU ส่งออกรวม)
๕. transatlantic trade in services รวมประมาณ ๒๖๐ พันล้านยูโร / ปี
๖. การลงทุนของ USA ใน EU (ปี ๒๕๕๔) ประมาณ ๑๕๐ พันล้านยูโร <ul style="list-style-type: none"> - Stock of investment ^๓ - USA in EU มูลค่ากว่า ๑.๓ trillion ยูโร - - EU in USA มูลค่ากว่า ๑.๔ trillion ยูโร
๗. มูลค่าการลงทุน FDI รวมกว่า ๒.๘ trillion ยูโร (หรือ ๒.๗ พันล้านเหรียญฯ) <ul style="list-style-type: none"> USA – เท่ากับ ๓ เท่าของการลงทุนในทวีปเอเชีย (ปี ๒๕๕๓ คิดเป็น ๔๑ % มูลค่าประมาณ ๑,๒๐๑.๔ พันล้านยูโร)^๔ EU - เท่ากับ ๘ เท่าของการลงทุนในอินเดีย+จีน (ปี ๒๕๕๓ คิดเป็น ๒๘ % มูลค่าประมาณ ๑,๑๙๕.๐ พันล้านยูโร) ในภาพรวมมีการจ้างงาน ๑๕ ล้านคน

คณะกรรมาธิการยุโรปคาดการณ์ผลจากการจัดทำ TTIP สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

	สหภาพยุโรป (หน่วย : พันล้านยูโร)	สหรัฐอเมริกา (หน่วย : พันล้านยูโร)
มูลค่าการขยายตัวเศรษฐกิจ โดยรวม / ปี	๑๑๙ (เท่ากับ แต่ละครอบครัว จะมีรายได้ เพิ่มขึ้นประมาณ ๕๔๕ ยูโร)	๙๕ (เท่ากับ แต่ละครอบครัว จะมีรายได้ เพิ่มขึ้น ๖๕๕ ยูโร)
การขยายตัวของ GDP / ปี	๐.๕ %	๑.๐ %

^๑ การเจรจาที่สอง และสาม ประมาณกลางเดือนตุลาคม และธันวาคม ๒๕๕๖ ตามลำดับ (ที่มา : www.marietjeschaake.eu)

^๒ ที่มา : www.ustr.gov Fact Sheet : United States to Negotiate Transatlantic Trade and Investment Partnership with the European Union

^๓ ที่มา : www.marietjeschaake.eu

^๔ ที่มา ; <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

ผลกระทบในเบื้องต้นต่อประเทศอื่นๆ รวมทั้งไทย จากการจัดทำ TTIP เช่น

๑. อุปสงค์เพิ่มขึ้นจากแหล่งต่างๆ เนื่องจากการขยายตัวทางการค้าระหว่างสองประเทศใหญ่	-สินค้าวัตถุดิบ ส่วนประกอบ และชิ้นส่วนอื่นๆ ที่ใช้ในการผลิตสินค้า -คาดว่ามูลค่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณ ๑๐๐ พันล้านยูโร
๒. การส่งออกของ EU จะเพิ่มขึ้น	-เช่น ผลิตภัณฑ์โลหะ ๑๒%, อาหารแปรรูป ๙%, เคมีภัณฑ์ ๙%, other manufactured goods ๖%, other transport equipment ๖ %
๓. การ harmonise มาตรฐานด้านเทคนิคของ EU และ USA	-สามารถใช้เป็นพื้นฐานสำหรับมาตรฐานระดับโลก เนื่องจากตลาดของสองฝ่ายมีขนาดใหญ่มาก หากมีกฎระเบียบเดียว (single set rules) ก็จะเป็นประโยชน์ในการผลิตสินค้าที่มีคุณลักษณะเดียวกันสามารถขายได้ทั่วโลก ทำให้ผลิตได้สะดวก และราคาถูกลง

ประเด็นที่คาดว่าจะเจรจาใน TTIP ซึ่งจะครอบคลุมทุกประเด็น โดยมีประเด็นสำคัญๆ ^๕ ได้แก่

๑) Market Access

- พิกัดอัตราภาษีศุลกากร (tariff) : เพื่อยกเลิกอัตราภาษีศุลกากรทุกรายการที่เกี่ยวกับการค้าสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตร โดยมีการดำเนินการเฉพาะสำหรับสินค้าอ่อนไหว ปัจจุบันอัตราภาษีศุลกากรฯ มีอัตราค่อนข้างต่ำโดยเฉลี่ยร้อยละ ๕.๒ และ ๓.๕ ของสหภาพยุโรปและสหรัฐฯ ตามลำดับ

- กฎถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of origin) : เพื่อประนีประนอมกฎฯ วิธีการที่คล้ายคลึงกันเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า ไปพร้อมกับการรักษาประโยชน์ของผู้ผลิต EU

- Trade defence measures : ฝ่าย EU ต้องการให้มีการหารือเป็นประจำในประเด็น anti-dumping และ anti-subsidy

- Services : ควรเปิดภาคการค้าบริการ อย่างน้อยให้มากเท่ากับที่มีระบุไว้ในความตกลงการค้าล่าสุด รวมทั้งการเปิดตลาดภาคบริการใหม่ เช่น การขนส่ง การยอมรับคุณสมบัติด้านวิชาชีพ (professional qualifications) ให้บริษัท EU และสำนักงานสาขาสามารถประกอบธุรกิจในสหรัฐฯ ภายใต้เงื่อนไขเดียวกับบริษัทท้องถิ่น โดยการเจรจาการค้าบริการ และการลงทุนนี้ จะต้องลงไปถึงระดับรัฐบาลท้องถิ่นด้วย

- Investment : ทั้งสองต้องการให้มีการเปิดเสรีและการคุ้มครองการลงทุนให้มากที่สุด ฝ่าย EU จะประมวลใช้ข้อตกลงสองฝ่ายที่ดีที่สุดที่ประเทศสมาชิกฯ ได้จัดทำมา และต้องการให้รวมประเด็นอื่นด้วย เช่น การปลอดจากการเวนคืน การโอนเงินโดยเสรี การปฏิบัติที่เท่าเทียมและเป็นธรรม และโอกาสการลงทุนของบริษัท EU investor-to-state dispute settlement

- Public procurement : คิดเป็น ๒๕ % ของ EU's GDP มีการจ้างงาน ๓๑ ล้านคน นับเป็นโอกาสดีในการเปิดตลาดในทุกระดับรัฐบาลสหรัฐฯ (เช่น มลรัฐ ท้องถิ่น) โดยปราศจากการกีดกันบริษัท EU รวมทั้งมุ่งให้เกิดความโปร่งใสในขบวนการประมูล และยกเลิกการกำหนดให้ใช้สินค้าที่ผลิตภายในประเทศ (getting rid of local content requirements)

๒. Regulatory Issues and Non-Tariff Barriers : towards a more integrated transatlantic marketplace ปัจจุบันพิกัดอัตราภาษีศุลกากรมิใช่ปัญหา แต่ที่ EU อ้างว่าเป็นอุปสรรคได้แก่ “behind-the-border” เช่น รถยนต์ - มาตรฐานด้านความปลอดภัย หรือสิ่งแวดลอมที่ต่างกัน โดยผู้ผลิตต้องเสียค่าใช้จ่ายสองครั้งเพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรฐานของทั้งสองฝ่าย ด้วยการมุ่งลดต้นทุนและความล่าช้าที่ไม่จำเป็น โดยยังคงมาตรฐานระดับสูงด้านสุขอนามัย ความปลอดภัย การคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม
สินค้าผลิตภัณฑ์อาหาร-มีการเจรจาด้านมาตรฐานสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS)
สินค้าเคมีภัณฑ์ ยานยนต์ ICT เวกซ์ภัณฑ์ อุปกรณ์แพทย์ – ควรเจรจาประเด็นความสอดคล้องด้านกฎระเบียบที่จะสามารถใช้แทนกันได้

^๕ ที่มา : <http://trade.ec.europa.eu>

ด้านการค้าบริการ เช่น การเงิน ด้วยการพิจารณาจัดทำ common frameworks สำหรับความร่วมมือในอนาคต นอกจากนี้ยังมี audiovisual services (หรือ digital media) ^๖

๓. Addressing Shared Global Trade Challenges and Opportunities in the ๒๑st century

เนื่องจาก TTIP มีขนาดใหญ่ และมีผลต่อการค้าของโลก ผู้เจรจาควรให้ความสำคัญในประเด็นนอกเหนือจากการค้าสองฝ่าย และเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ระบบการค้าหลายฝ่าย

Intellectual Property Rights : ทั้งสองฝ่ายมีฉันทามติในการรักษาและส่งเสริมการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเข้มข้น ให้ระบบมีประสิทธิภาพ รวมทั้งหาข้อสรุปในประเด็นที่มีความแตกต่าง โดยฝ่าย EU ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GIs)

Trade and Sustainable Development : ทั้งสองมุ่งมั่นที่จะร่วมมือกันในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมในด้านการค้าและการพัฒนาที่ยั่งยืน

Other Globally Relevant Challenges and Opportunities : ทั้งสองฝ่ายจะร่วมมือกันดำเนินการให้ประเด็นดังต่อไปนี้ มีความทันสมัย เข้าใจง่าย และโปร่งใยิ่งขึ้น เช่น การอำนวยความสะดวกทางการค้าและศุลกากร การแข่งขันและรัฐวิสาหกิจ วัตถุประสงค์และพลังงาน การประกอบกรขนาดกลางและขนาดย่อม

ประเด็นอ่อนไหว เช่น สินค้าเกษตร ซึ่งต้องมีการเปิดตลาดทั้งสองฝ่าย

- สหรัฐฯ ^๗ สนใจที่จะส่งออกสินค้าโภคภัณฑ์ที่ตัดแต่งพันธุกรรม (GMOs) เช่น ข้าวสาลี ถั่วเหลือง ปัจจุบันมีถั่วเหลือง (soybeans) เพียงรายการเดียวที่ส่งออกใช้ในตลาดอาหารสัตว์ที่ยุโรป โดยมีหลายรายการที่ยุโรปห้ามนำเข้ารวมทั้งเนื้อวัวที่เลี้ยงด้วยฮอร์โมนเร่งการเจริญเติบโต (cows treated with hormones) ^๘

- EU สนใจส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์อาหารเช่น spirits, wine, beer, processed food (เช่น cheese, ham, chocolate) โดยมีประเด็นที่ผู้บริโภค EU กังวล เช่น การอ่อนปนาระเบียบที่เกี่ยวข้องกับพืชและผลิตภัณฑ์ที่ตัดแต่งพันธุกรรม (GMOs) ทั้งนี้เกษตรกรและนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม EU เกรงว่าจะมีการลดหย่อนข้อจำกัดทางการค้า ให้เมล็ดพืชตัดแต่งพันธุกรรมและผลิตภัณฑ์ที่ปลูกในสหรัฐฯ เข้ามาจำหน่ายในยุโรปได้

ประเด็นที่คาดว่าจะทำให้การเจรจามีความยากลำบาก เช่น

๑. SPS measures, food & product safety regulation	-ทั้งสองฝ่ายต่างมีมาตรฐานสูง เช่น การคุ้มครองผู้บริโภค -ประเด็นสินค้า USA ที่ EU กังวล/ห้ามนำเข้า เช่น พืชและผลิตภัณฑ์ที่ตัดแต่งพันธุกรรม (GMOs), US hormone-treated beef, สัตว์ปีกที่ล้างด้วย chlorine-washed chicken, cherries, molluscan shellfish, tallow, raw milk
๒. Public procurement	-สหรัฐฯ ใช้นโยบาย “buy American” และการคง preferential regime for national SME -EU สนใจการเปิดตลาดในทุกระดับรัฐบาล

^๖ ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ในระเบียบ digital media และจัดทำเป็น Green Paper

^๗ กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ แจ้งว่า ในปี ๒๕๕๕ มีการปลูกพืชตัดแต่งพันธุกรรม ได้แก่ ข้าวโพดร้อยละ ๘๘ ของการปลูกข้าวโพดทั้งหมด ฝ้ายร้อยละ ๙๔ และถั่วเหลืองร้อยละ ๙๓ ในขณะที่คณะกรรมการยุโรปแจ้งว่า มีการปลูกฯ โดยรวมน้อยกว่าร้อยละ ๑ ส่วนใหญ่ในสเปน ในยุโรปมีการอนุญาตให้ปลูกพืชตัดแต่งพันธุกรรม ๒ รายการได้แก่ BASF potato (มีได้วางจำหน่ายในตลาดแล้ว) และ Monsanto corn (ถูกห้ามปลูกในหลายประเทศเช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี) ทั้งๆ ที่หน่วยงานกฎระเบียบอาหารของสหรัฐฯ และยุโรปยืนยันว่ามีความปลอดภัย เจ้าหน้าที่สหรัฐฯ กล่าวว่า การพิจารณาอนุญาตของ EU ใช้เวลานานยืดเยื้อเกินไป

^๘ ที่มา : www.thaieurope.net : ปี ๒๕๓๙ สหภาพยุโรป (EU) ได้ออกมาตรการห้ามนำเข้าเนื้อวัวที่ใช้สารฮอร์โมนเร่งการเจริญเติบโตจากสหรัฐฯ และสหรัฐฯได้ฟ้องร้องต่อ WTO ว่าเป็นการกีดกันทางการค้า ต่อมาในปี ๒๕๔๑ WTO ตัดสินให้สหรัฐฯ ชนะ เนื่องจากไม่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพียงพอ ถือว่าเป็นการกีดกันทางการค้าตามที่สหรัฐฯ กล่าวหา โดย EU ต้องชดเชยค่าเสียหายเป็นเงิน ๑๖๖.๘ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในรูปของบทลงโทษที่ EU ต้องจ่ายภาษีเพิ่มพิเศษ (retaliatory duties) ในการส่งสินค้าเกษตร+อาหารบางรายการไปสหรัฐฯ เช่น แสมจากเดนมาร์ก น้ำแร่จากอิตาลี เนยแข็ง Roquefort ของฝรั่งเศส ในปี ๒๕๕๒ EU เสนอที่จะนำเข้าเนื้อวัวปลอดฮอร์โมนของสหรัฐฯ

ประเด็นที่คาดว่าจะทำให้การเจรจามีความยากลำบาก (ต่อ)

๓. Air and maritime transport	-US' Jones Act (หรือ The US Merchant Marine Act ๑๙๒๐) ปกป้อง U.S maritime industry from competition โดยกำหนดให้ใช้เฉพาะเรือที่ลงทะเบียน เป็นเจ้าของ และประกอบการโดยคนอเมริกัน สำหรับการเดินเรือระหว่างท่าเรือในประเทศ ซึ่งมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมต่อเรือ (รวมทั้งการซ่อมเรือ) ของ EU ทำให้ไม่สามารถจำหน่ายเรือเพื่อการนี้ในสหรัฐฯ หากมีการยกเลิกกฎหมายนี้ จะเป็นการเปิดตลาดให้ผู้ประกอบการ EU
-------------------------------	--

ข้อคิดเห็น ผลการจัดทำ TTIP ในเบื้องต้นคาดว่าจะจะมีผลกระทบต่อประเทศไทย เช่น

๑) การมีมาตรฐานที่สูงขึ้น : ทั้ง EU และ USA ซึ่งกุมการค้าส่วนใหญ่ของโลก และเป็นคู่ค้าสำคัญของไทย จะร่วมกันกำหนดมาตรฐานต่างๆ เช่น ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย ซึ่งอาจมีการคุ้มครองในระดับสูงขึ้น ทำให้ไทยจำเป็นต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้สามารถค้าขายกับสองประเทศนี้ได้ ดังนั้นจึงควรติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อเตรียมความพร้อมและรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

๒) การผลิตสินค้าจะครบวงจรมากขึ้น : ไทยอาจได้รับเพียงส่วนที่เหลือ ซึ่งไม่มีการผลิตในสองประเทศนี้ เป็นการจำกัดการผลิตสินค้าของไทย

๓) อาจทำให้การค้ากับสองประเทศนี้สะดวกขึ้น เนื่องจากการใช้มาตรฐานเดียวกัน เป็นการลดต้นทุนการผลิตสินค้าบางรายการที่ใช้ได้ในสองประเทศนี้ แต่จะต้องให้ความสำคัญยิ่งขึ้นในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐาน และการออกแบบ เพื่อดึงดูดผู้บริโภค โดยต้องคำนึงถึงรสนิยมของผู้บริโภคยุโรปและอเมริกันที่แตกต่างกัน

ส่วนอำนวยการ บส.
มิ.ย. ๕๖